
UTDANNINGSMELDING 2010

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

April 2011

Innledning

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil gjennom utdanningsmeldingen gi en overordnet vurdering av kvaliteten i studietilbudet. Meldingen skal gi oversikt over opplegg, tiltak og videre satsinger i kvalitetssikringsarbeidet på utdanningsfeltet og fungere som en selvevaluering. Planer og justeringer for 2011 presenteres i henhold til resultatdata for 2010.

Tabellene i dokumentet er basert på tallmateriale Studieadministrativ avdeling (SA) har produsert som bakgrunnsmateriale for meldingen. Det kan forekomme mindre avvik i datagrunnlaget. Grunnen til dette er at studentdata ikke er statiske, de nøyaktige tallene avhenger av opptellingstidspunktet og måten å telle på.

1 Studietilbudet ved fakultetet

Under følger en vurdering av program- og emnetilbudet med utgangspunkt i tallmateriale.

1.1 Antall studieprogram og emner

SV-fakultetet har hatt små endringer i studieprogramporteføljen fra 2009 til 2010. I 2009 hadde fakultetet 70 studieprogram, mens det var 64 registrerte program i 2010. En av grunnene til dette, er at vi uteksaminerte kandidater på 12 doktorgradsprogram våren 2009. Disse ble utfaset våren 2009, og erstattet med tre fakultære doktorgradsprogram i studieåret 2010.

EMNER	2 007	2 008	2009	2010
Ph.d	3	6	4	5
Master	134	87	93	91
Bachelor	172	160	157	124
Sum	310	253	254	231

Tabellen viser antall emner innrapportert til DBH, fordelt på studienivåkode.

LN (Lavere nivå) = totalt 11 emner som er slått sammen med antall emner på bachelornivå

Vi ser en nedgang i emneporteføljen fra 254 i 2009 til 231 i 2010. Fremdeles utvikles det eksamen i en del emner som er planlagt nedlagt, så vi vil trolig se en fortsatt reduksjon fremover.

o Endringer i studietilbudet i 2010

Det humanistiske fakultet la i juni 2010 ned de tre tverrfakultære bachelorprogrammene i Europastudier, Latin-Amerikastudier og USA-studier med virkning fra 2011. Høsten 2010 var siste gang det ble tatt opp nye studenter på disse programmene. Institutt for sammenliknende politikk har overtatt bachelorprogrammet i Europastudier (i samarbeid med Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap- AHKR). Første opptak på det nye bachelorprogrammet i Europastudier vil skje høsten 2011. Programmet har fått en opptaksramme på 30 studieplasser.

Masterprogrammet Erasmus Mundus System Dynamics (EMSD) startet i august 2010. I alt 22 studenter fra 17 land møtte til studiestart ved UiB. Alle studentene fullførte grunnkursene. I vårsemesteret 2011 studerer studentene ved University of Palermo i Italia, og til høste skal de til Nederland for å studere ved The Radboud University. Det siste semesteret (vår 2012) skal studentene velge ett av de tre aktuelle universitetene. I august 2011 kommer en ny gruppe studenter til Bergen, og gruppen av partneruniversiteter i dette fellesgradsprogrammet utvides med New University of Lisbon i Portugal.

Institutt for geografi vedtok høsten 2010 å innføre studieretninger i masterprogrammet i geografi. Følgende studieretninger er opprettet: Naturgeografi, Miljø- og landskapsgeografi, Utviklingsgeografi og Økonomisk geografi, regional utvikling og planlegging.

Forholdstall mellom studenttall og emnetall lå på ca 10,5 i 2009 og ligger på 11,8 2010, dersom vi ser vekk fra ph.d. Moderasjon med hensyn til antall emner vil kunne bidra til å skjerme tid til forskning. Dette kan imidlertid dette gå på bekostning av bredden i tilbudet til studentene. Enhver nedleggelse av emner vil derfor bli grundig vurdert.

○ Planer fremover

Fakultetet har ingen umiddelbare planer om nedleggelse av studieprogram. For enkelte bachelorprogram har søkertallet sunket de siste årene, og frafallet har vært for høyt. Blant annet melder Institutt for informasjon og medievitenskap at videreføring av bachelorprogrammet i nye medier vil bli grundig vurdert.

Det samme instituttet melder at ressursituasjonen i de praktiske bachelorprogrammene journalistikk og film og tv ikke er tilfredsstillende. Instituttet vil foreslå endringer i disse programmene fra og med høsten 2012 dersom ressursituasjonen ikke bedrer seg.

Programporteføljen er under kontinuerlig overvåkning og utvikling. Fakultetet ønsker å opprettholde de disiplinære programmene, men også forholde seg til samfunnets etterspørsel etter nye studietilbud.

2 Kvalitativ omtale av studie og studentstatistikk

Vurdering av resultatoppgåelse fra 2010, avvik og utviklingstrekk av særlig betydning kommenteres. Eventuelle justeringer av måltall for 2011 kommenteres.

2.1 Studieplasser, søkere, opptak, fremmøte ¹

Program	Studie-plasser	Søkere	Tilbud	Søkere pr plass 2010	Søkere pr plass 2009	Ja-svar	Registrert pr 1. sept 2010
Årsstudium	192	465	330	2,4	2,3	195	158
Bachelorprogram	703	1719	1155	2,4	2,3	779	714
Integr. Master/profesjon	20	40	45	2	1,3	21	19
Sum SO	915	2224	1530	2,4	2,3	995	891
Norske MA-program		383	246			188	175
Engelske MA-program		614	63			61	50
Erasmus Mundus		60	*			24	24
Sum Masteropptak	255	1057	309	4,1	2,9	273	249
Sum SO og Master	1170	3281	1839	3,3	2,6	1268	1140

*Erasmus Mundus (antall tilbud for dette programmet er ikke oppgitt)

Søkertallet til bachelorprogrammene gikk opp i 2010. Fakultetet sendte likevel ut færre tilbuds-brev enn året før. Det ble sendt ut totalt 1530 tilbud, mot 1571 året før. I tillegg fikk fakultetet i slutten av juli anledning til å supplere med 41 tilbud. Supplerings-tilbudene får ofte dårlig svarprosent, erfaringene viser at søkerne ofte har bestemt seg for et annet studietilbud på dette tidspunkt. Fakultetet har derfor de siste årene ønsket å unngå suppleringsopptak. Totalt var det 1003 ja-svar, men bare 891 studenter var registrert 1. september. Dersom vi skal treffe bedre i forhold til den fastsatte opptaksrammen, er det fakultetets vurdering at det bør sendes ut flere tilbud i hovedopptaket.

¹ Det skjer en del registreringer i FS etter fristen for semesterregistrering (etterregistrering, registrering av permisjoner etc.). Eksempelvis kan studenter som har takket ja til plass likevel trekke seg både før og etter at de har semesterrregistrert seg. Disse kommer ofte med i tallene for hhv. "Ja-svar" og/eller "Fremmøte" i statistikken som lages mens opptaksarbeidet pågår, men ikke i rapporter som hentes fra FS på senere tidspunkt.

Dette er også tilbakemeldingene fra de fagmiljøene som sliter med lav tilsøkning og/eller høyt frafall. Institutt for sosialantropologi har hatt nedgang i antallet registrerte studenter høsten 2011. Kullet er ytterligere redusert våren 2011. Instituttet ser dette i sammenheng med at muligheten for overbooking er betydelig redusert.

Antallet søkere pr studieplass på master har gått opp i 2010, men dette skyldes i stor grad større søkning til de engelskspråklige masterprogrammene. I 2009 var det 2,9 søkere pr studieplass, i 2010 var det 4,1. Dette er gode tall med tanke på opptakskvalitet. Vi har likevel en utfordring med suppleringsopptaket om våren, der søkertallene stadig går nedover. Våren 2011 hadde fakultetet de svakeste søkertallene til masterstudiene siden innføringen av Søknadsweb. Fakultetet vil i kommende periode vurdere å innføre én søknadsfrist i året for flere masterprogram. Vi ønsker også å kartlegge årsakene til at studenter takker nei til tilbudet om studieplass på masterprogrammet.

2.2 Gjennomføring og frafall

Program	Nye studieretter Høst 2010	Registrerte studenter*	Registrerte vår 2011	Sluttet vår 2011 %**
Årsstudium	195	158 (81%)	139	12%
Bachelorprogram	779	714 (92%)	648	9%
Integr. master/ profesjon	21	19 (90%)	18	5%
Sum lavere grad	995	891 (90%)	805	9,6%
2-årig master ***	249	225 (90%)	209	7%
Totalt	1244	1116 (90%)	1014	9%

* Viser til tallmaterialet i Sak nr 2010/7830, orientering om opptak ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet høsten 2010.

**Kolonnen viser studenter som ble tatt opp høst 2010 og som ikke har registrert seg ved SV-fakultetet vår 2011. Permisjoner og intern overgang ved fakultetet blir ikke regnet som frafall, frafallsprosenten regnes i forhold til møtt høst 2010. Kilde: FS729001

*** Studenter på Erasmus Mundus fortsetter ikke på UiB i andre semester og er derfor ikke tatt med i frafallsoversikten.

o Gjennomføring (iht. utdanningsplan)

Gjennomføring i henhold til utdanningsplan er et av parametrene som rapporteres til departementet, og som vi dermed måles på. Tallene viser hvor mange studenter som har avlagt de studiepoengene de selv har lagt inn i utdanningsplanen ved semesterregistrering. Fakultetet har en gjennomføringsprosent på 76,4 i 2010, som er samme nivå som i 2009. Dette er noe svakere enn de andre utdanningsinstitusjonene i Norge. I praksis forteller denne rapporten lite annet enn at en del studenter ombestemmer seg uten å oppdatere utdanningsplanen sin. Et viktigere sammenligningsparameter er studiepoengproduksjon pr student, se punkt 2.3.

SA vil utvikle retningslinjer for å sikre at utdanningsplanene til enhver tid reflekterer studentenes faktiske intensjon. En utfordring er at det kun er obligatoriske emner som ligger i utdanningsplanen ved opptak, studentene må selv legge inn sine frie studiepoeng. Det bør undersøkes om Studentweb kan tilpasses slik at utdanningsplanen bedre reflekterer studentens planlagte studieløp. I tillegg bør kunnskap om og betydningen av utdanningsplaner økes både blant studenter og veiledere.

Alle instituttene arbeider kontinuerlig med tiltak for å øke gjennomstrømmingen. Det meldes at informasjonsmøter om mastergraden for bachelorstudenter i siste semester er et viktig rekrutteringstiltak. Fagutvalgene kan spille en viktig rolle i gjennomføringen av disse møtene. Andre tiltak er skrivekurs for nye masterstudenter. Dette bedrer mulighetene for å kunne bestemme tema og problemstilling tidlig i studieløpet, og gjør det enklere å gjennomføre

studiet på normert tid. Fakultetet vil følge opp hvordan arbeidet med milepæler i masterprogrammet blir fulgt opp i fagmiljøene.

○ **Frafall**

Frafallstallene ligger på 12% på årsstudiene, 9% på bachelorprogrammene og 2% på master. Dette er reelle frafallstall som ikke inkluderer interne overganger eller permisjoner. Tallene i årets melding omfatter studenter som faktisk registrerte seg høsten 2010. Tidligere målinger ble gjort idet studentene takket ja til plassen og fikk opprettet studierett. Årets tabell er følgelig ikke sammenlignbare med tabellene vi har fått tidligere. Frafallsproblematikken vil bli videre drøftet på side 5.

2.3 Studiepoengproduksjon 2010

Nivå	Studiepoeng pr stud. 08	Studiepoeng pr stud. 09	Studiepoeng pr stud. 10
Årsstudium	40	38	35
Bachelornivå	43	42	43
Masternivå	43	43	47
Integr. master/profesjon	45	43	39
Gjennomsnitt	43	42	43
Antall årseheter totalt	1888,9	1868,5	1905,3

Tabellen viser avlagte studiepoeng pr egenfinansierte student pr studieår. Ny produksjon er registrert, gjentak er ikke tatt med.

Studiepoengproduksjon pr student er et viktigere sammenligningsparameter enn gjennomføring i henhold til utdanningsplan, da dette viser reell og ikke intendert produksjon. Her har fakultetet hatt en gledelig oppgang fra 2009 til 2010, Studiepoengproduksjonen pr student var 43 for 2010, som også var måltallet (sak 10/6455). Sammenliknet med våre søsterfakultet ved UiO og NTNU som har henholdsvis 38,1 og 40,8, har vi en betydelig høyere produksjon pr student.

Å sørge for god studiepoengproduksjonen er likevel en viktig utfordring fremover. For å kunne sikre nødvendig ressurstilførsel og opprettholde tilstrekkelig undervisningskapasitet, er det viktig å ha god gjennomstrømming og lave frafallstall.

Ett tiltak som vurderes er blant annet å se på praksis vedrørende gjentak av eksamen. SA har satt fokus på bruken av skriftlige skoleeksamener og drøftet spørsmålet i Studielederforum. Hvert semester blir det planlagt og avviklet om lag 45-55 midtsemestereksamener, og i perioden f.o.m. høsten 2008 t.o.m. høsten 2010 ble det totalt planlagt og avviklet 274 midtsemestereksamener ved fakultetet. Ved 13,1 % av disse var det ingen kandidater oppmeldt, ved 62,4 % var det fem eller færre kandidater oppmeldt og ved 84,7 % var det ti eller færre kandidater oppmeldt. Gjennomgangen viser også at midtsemestereksamen i stor grad blir benyttet til å forbedre et allerede gyldig resultat, og i mindre grad blir benyttet til å oppnå et gyldig resultat. Dette viser at det blir brukt betydelige ressurser på eksamenstilbud som i liten grad gir uttelling for studentene, og som heller ikke gir økonomisk uttelling for fagmiljøene.

2.4 Kandidatproduksjon²

Kandidatproduksjonen på bachelornivå gikk noe opp i 2010, til 385 kandidater. Antallet kandidater har vært svært jevnt på bachelornivå de siste årene, med 372 kandidater i 2008 og 374 kandidater i 2009. På masternivå var kandidatproduksjonen 200 kandidater i 2010 inkludert profesjonsstudier og erfaringsbasert master. I 2009 var det tilsvarende tallet 193.

² Tall fra DBH

3 Kvalitativ presentasjon av resultat, planer, utfordringer og prioriteringer.

Under dette punktet vil vi presentere resultat, planer, utfordringer og prioriteringer for fakultetet fremover. Vi vil ha hovedfokus på fakultetets oppfølging av universitetsstyrets mål og prioriteringer, kobling mellom utdanning og forskning, hovedfunn fra programsensorevalueringer og internasjonalisering.

3.1 Status for oppfølging av universitetsstyrets mål og prioriteringer i inneværende år:

- **Dimensjonering og arbeidet med kostnadsberegninger, jf UU sakene 63/10, 64/10 og 65/10.**

Fakultetene ble i brev fra universitetsledelsen av 20.08.10 bedt om å melde inn forslag til opptaksrammer for studieåret 2011/2012. Fakultetene ble bedt om å se studentopptaket i lys av finansiering og undervisningskapasitet, særlig med utgangspunkt i handlingsromutvalgets dokumentasjon av forholdet mellom fullfinansierte studieplasser og faktiske studenttall. Fakultetene ble også bedt om å vurdere opptaksrammene opp mot studiekvalitet og fagpersonalets fordeling av tid til forskning og undervisning. I Utdanningsutvalgsmøte 6/2010 ble det gitt tilslutning til det igangsatte arbeidet med å utvikle modeller og verktøy for kostnadsberegning av utdanningsvirksomheten. Fakultetet avventer klarere rammer for dette arbeidet.

Dimensjonering av fakultetets utdanningstilbud vil være svært viktig i årene fremover. Fakultetet har så langt vedtatt prosedyrer for håndtering av disse spørsmålene i forbindelse med budsjettbehandling, utdanningsmelding, innmelding av opptaksrammer og i det årlige opptaksarbeidet. Vi mangler imidlertid planleggingsverktøy for den interne ressursbruken til undervisningsformål på fakultetsnivå. Fakultetet har nylig vedtatt at arbeidsregnskap skal tas i bruk ved alle instituttene som verktøy for intern ressursfordeling ved det enkelte institutt.

- **Frafall og studiegjennomføring**

Fakultetet ser frafall som en utfordring fremover, og mange kvalitetssikringstiltak omtalt i denne meldingen har direkte eller indirekte sammenheng med frafallet. Flere institutt melder at forholdsvis høyt frafall fra første til andre semester på bachelor fører til at studiepoengproduksjonen per student på bachelorprogrammet vil bli lavt. Beregning av frafall har imidlertid mange feilkilder. Institutt for sammenliknende politikk påpeker dette. Instituttet har gjort interessante funn gjennom egne beregninger som viser at dersom man bare teller med de studentene som faktisk har møtt og som har levert minst ett obligatorisk arbeidskrav, er ikke frafallet særlig stort. Flere institutt etterspør analyser av frafallsproblematikk på alle nivå. Denne våren er fakultetet derfor i gang med en egen kartlegging av frafallet. Det vil bli sett nærmere på hvor mange som slutter og når i studieløpet de faller fra. Så langt det er mulig vil vi undersøke hvor disse studentene blir av, og om det er noe som karakteriserer denne gruppen. I denne sammenheng er "fracfall" å forstå som frafall fra det siste studieprogrammet der studenten hadde studierett. Intern overgang og annen form for intern mobilitet regnes ikke som frafall.

De fleste instituttene har gode rutiner for oppfølging av masterstudentene. Det er nå færre som slutter, og det er flere som fullfører på tilnærmet normert tid. Mange institutt følger opp den enkelte student med regelmessige e-poster og påminnelser om resterende studietid. Studentene oppfordres til å delta i instituttenes forskergrupper slik at masterstudenter knyttes til den pågående forskningen ved instituttene. Sosiologisk institutt har innført masterforum der studentene og instituttledelsen diskuterer ulike emner som gjelder masterprogrammet. Dette har de gode erfaringer med og vurderer å opprette et forum også for lavere grads studenter.

Når det gjelder frafall på årsstudiene, er spesialtilpasning av emnesammensetningen for studenter uten tidligere studieerfaring et tiltak som vurderes ved noen institutt. Det er imidlertid naturlig å forvente noe høyere frafall i årsstudiene enn i bachelorprogrammene.

Instituttene har fokus på bedre faglig-sosial integrering av studentene som et tiltak for å få ned frafallet. Det arbeides kontinuerlig med å evaluere seminarundervisningen, emneporteføljer og innhold i studieprogrammene for å forbedre det faglige tilbudet og øke studentenes tilhørighets- og kullfølelse. Som nevnt i tidligere meldinger plasseres studenter i samme seminargruppe for alle emner slik at alle førstesemesterstudenter møter de samme medstudenter i alle gruppene. Dette gjør vi for å bedre den sosiale og faglige integreringen fra første stund, og det er et tiltak vi får gode tilbakemeldinger på. Vår erfaring er også at justeringssamtalene fungerer godt i forhold til oppfølging av studenter.

- **Bachelorutdanningen – gjennomføring, profil og kompetanse**

Fakultetene har blitt bedt om å drøfte eventuell omlegging til breddekrav i bachelorgraden. (sak 10/8893) Høringsrunden ved vårt fakultet viste at det var en viss skepsis til innføring av breddekrav både blant studentene og i de fleste fagmiljøene. Flere fagmiljø ser at faglig bredde kan hjelpe studentene å sette sin egen fagspesialisering i et nytt perspektiv, og at krav om minimum 30 studiepoeng i et breddekrav kan gjøre den faglige bredden mer solid. Flere fagmiljø mener likevel at dette kan løses bedre gjennom å gi mer utfyllende informasjon om hvilke emner som kan supplere graden, uten at det skal fremstå som et absolutt krav. Det er også fagmiljø som mener at et breddekrav i enkelte tilfeller kan virke mot sin hensikt både når det gjelder rekruttering og arbeidslivsrelevans. Den største bekymringen går likevel på at breddekrav kan virke negativt inn på mulighetene for internasjonalisering.

Fakultetet har opprettet et arbeidslivspanel som skal fungere som et diskusjonsforum mellom fakultetet og eksterne representanter for arbeidslivet og styrke dialogen med samfunnslivet. Alle instituttene er representert i panelet i tillegg til visedekan for utdanning, en studentrepresentant og en sekretær fra fakultet. Følgende bedrifter deltar: NAV Hordaland, Bergens Tidende, Konkurransetilsynet, Hordaland fylkeskommune, Statoil ASA, Adecco Norge og Bergen Næringsråd. Representantene fra arbeidslivet fungerer konsultativt i forhold til de samfunnsvitenskapelige utdanningers innhold og deres relevans for arbeidsmarkedet. Det er planlagt to møter i vårsemesteret, og ett møte i høstsemesteret. Første møte ble avholdt i mars 2011. Panelet ble spurt om hvilken erfaring de har med fakultetets kandidater, hvordan kompetansen og ferdighetene deres blir vurdert, og hvilken kompetanse SV-kandidater eventuelt mangler. Fakultetet fikk flere interessante tilbakemeldinger fra forumet, og mye samsvar med funnene i undersøkelsen "Kompetanse 2020". Noe av det fakultetet vil følge opp videre er tilbakemeldingen om at fakultetets kandidater mangler faglig selvtryllit og ikke godt nok klarer å formidle hva de har av kunnskap. Panelet drøftet også arbeidsmuligheter for kandidater med en treårig bachelorgrad innen samfunnsvitenskapelige fag. Arbeidslivsrepresentantene var ganske entydige på at det er få eller ingen kandidater med bachelorgrad fra SV-fakultetet som rekrutteres til stillinger hos dem. Dette skyldes både at antallet mastersøkere er stort, men også en vurdering av at en bachelorgrad som generalistutdanning ikke gir nødvendig faglig tyngde. Dette er informasjon vi bør ta til etterretning i studentrådgivningen fremover.

- **Årsstudier: gjennomføring, frafall, rekrutteringsgrunnlag til bachelorstudier**

Fakultetet har gjennomført en kartlegging av årsstudiene som omfatter studenter som ble tatt opp høsten 2009. Vi har funnet at av 257 studenter med opptak på årsstudiene, møtte 208 til studiestart våren 2010. 48 studenter har søkt intern overgang til bachelorprogrammer ved SV-fakultetet, og 6 har søkt overgang til andre studier ved UiB. Dette vitner om at årsstudiene har en relativt stor rekrutteringseffekt i forhold til bachelorstudiene ved fakultetet.

- **Vurdering av læringsmiljøet, rammevilkår, akademisk og sosial integrering, studentmedvirkning. Utfordringer med undervisningslokaler og utstyr?**

Studentutvalget (SU) har utarbeidet en rapport som omtaler forskjeller mellom instituttene når det gjelder tilbud og kvalitet på masterlesesalsplasser. Lesesalsplasser på masternivå er administrert av fagutvalgene, men det er det enkelte fagmiljø som legger rammer og styrer ressursene. Fakultetet vil avvente rapporten fra den sentrale arbeidsgruppen som gjennomgår status for studentarbeidsplasser, før vi vil iverksette tiltak. Videre melder SU at de ønsker bedre pauserom. Pauserommet i Ulrike Pihls hus er ikke tilstrekkelig for å dekke behovet blant 2000 SV-studenter, særlig i eksamenstiden.

SU mottar også en del klager på de fysiske forholdene, og da spesielt lesesalene i Ulrike Pihls og Sofie Lindstrøms hus. Studentene etterlyser bedre tilsyn, vedlikehold av leselamper og bedre renhold. Byggene er nedslitt, og bærer preg av hyppig bruk. Spesielt er dette problematisk i eksamenstiden. Mange studenter bruker også de nye bibliotekfasilitetene, som de er veldig fornøyd med.

Videre meldes det fra SU at studentene tidvis opplever at pensum er utdatert. Emnene har utviklet seg over tid, mens mye av pensumet har blitt stående urørt. De mener også at navn og innhold ikke alltid samsvarer. En oppdatering er ønskelig, slik at pensum, form og navn samsvarer i større grad, og er bedre tilpasset dagens samfunn. Fagmiljøene vil ha et kontinuerlig blikk på pensum og emneportefølje.

SU melder om en positiv utvikling når det gjelder det sosiale miljøet på fakultetet. Studentene trives godt ved fakultetet, det er mange gode studenttiltak, og samholdet oppleves som godt. Studentene ønsker seg likevel et eget lokale til sosiale tilstelninger.

I instituttens meldinger kommer det frem at det er et prekært behov for ny lysrigg i studio A og C. Problem med ventilasjon i 0.etg er meldt inn til Eiendomsavdelingen flere ganger, senest i fakultetets budsjettforslag for 2010. Dårlig kjøling og luftgjennomstrømming gjør det vanskelig å oppholde seg der en hel undervisningsdag. Instituttene i Christiesgate melder at dagens organisering av lavere grads studier og lokaliseringen av undervisningslokaler og lesesaler, medfører at studentene har liten naturlig tilknytning til instituttene. Auditoriene i SV-bygget er bra, men mye av undervisningen henvises til andre lokaler som ikke er bygget for formålet, og heller ikke fungerer optimalt. Vi mangler store nok forelesningslokaler. Det klages også over at timeplanleggingssystemet fremdeles ikke fungerer optimalt, og at instituttene opplever unødig mange og hyppige endringer av timeplanene.

- **Lektorutdanningene**

Fakultetet tilbyr tre fagdidaktiske emner i den Praktisk-pedagogiske utdanningen PPU (Samfunnskunnskap, geografi og informasjons- og medievitenskap). Emnene har opptak hvert semester og er dimensjonert til 15 studenter. I 2010 har vi med bakgrunn i lave søkertall og evaluering av det faglige innholdet i didaktikkemnene avdekket noen utfordringer. For å øke antallet kvalifiserte søkere vil vi se nærmere på det faglige opptaksgrunnlaget til emnene. Det kan være aktuelt å åpne for opptak med ett undervisningsfag for studenter med bakgrunn i medieproduksjonsfag, som f.eks. journalistikk eller TV-produksjon. Dette kan utvide rekrutteringsgrunnlaget, og MK-programmet i den videregående skolen har behov for utdannede faglærere.

Studentene som har søkt seg inn på fagdidaktikk i samfunnskunnskap har ofte for smal faglig dekning i det nokså brede samfunnsfaget i ungdomsskolen. Her må vi sette inn tiltak for å løse studentenes faglige utfordringer i studiet. Det kan være nyttig å skille mediefagsdidaktikk og IT-fagsdidaktikk fra hverandre. Det sammenslåtte tilbudet vi har i dag ivaretar ikke i tilstrekkelig grad hensynet til at studiefagene og skolefagene er svært forskjellige, noe som kan svekke kvaliteten i undervisningen både for mediestudentene og for IT-studentene.

Institutt for informasjons- og medievitenskap er i dialog med Institutt for informatikk i forsøk på å utvikle et eget kurs i IT-didaktikk.

3.2 Gjennomført eller planlagt aktivitet for studentaktiv forskning eller andre tiltak for tettere kobling mellom utdanning og forskning.

Det er et overordnet mål at undervisningen er forskningsbasert og at studentene knyttes til pågående forskning. Det er særlig gjennom skrivingen av bachelor- og masteroppgaver at studentene får utvikle sine egne forskningsprosjekt. Ellers har spesielt emnene som omhandler vitenskapelig metode på de ulike fagene klare innslag av studentaktiv forskning – studentene får øve seg på praktiske forskningsmetoder innenfor sitt fag. Noen fag, som for eksempel geografi, har naturligvis spesielt stort fokus på feltkurs, ekskursjoner og praktiske oppgaveløsninger. Som nevnt under punktet om frafall, er masterstudenter på de fleste institutter tettere integrert i forskergrupper enn tidligere. Et eksempel på dette er masterprogrammet i administrasjon og organisasjonsvitenskap, der studentene blir integrert i forskningsmiljøet gjennom at ansvaret for enkeltemner er tillagt de ulike forskergruppene og ved at studentene deltar på forskningsseminarene.

3.3 Hovedfunn og oppfølging av gjennomførte program/emneevalueringer og programsensorrappporter. Planer for kommende evalueringsperiode og omtale av eventuelle endringer i opplegg/ metode i evalueringsevirsomheten.

Våren 2010 utarbeidet fakultetet nye programsensoravtaler og en ny veiledende mal til programsensorrappport med utgangspunkt i UiBs reviderte håndbok for kvalitetssikring. Den nye malen legger opp til at programsensor på bakgrunn av relevant dokumentasjon og årlig besøk i fagmiljøene skal vurdere læringsutbyttebeskrivelsene og helheten i programmet. I rapportene som er kommet inn ser vi enkelte fellestrekk. Mange av programmene, særlig på bachelornivå, må lage tydeligere læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå for å unngå faglig overlapp og tydeliggjøre forventet utbytte ovenfor studentene. Videre påpeker programsensorene at læringsutbyttet på emnenivå må ses i lys av undervisningsform og vurderingsform. I enkelte bachelorprogram kommer ikke faglig progresjon i emneporteføljen klart nok frem, og læringsutbyttebeskrivelsene må omtale dette tydeligere. Bacheloroppgavens betydning i studiet må også komme bedre frem.

I forbindelse med den pågående utviklingen av nye læringsutbytteformuleringer får instituttene anledning til å fremheve og utvikle studienes yrkesrelevans. De fleste instituttene melder at de har hatt stor nytte av programsensorrapportene for 2010 og at denne har fungert som et ledd i instituttets internevaluering. I 2010 er ordningen med programsensor blitt gjeninnført. Ut over dette har det ikke funnet sted større endringer i evalueringsevirsomheten. Det er fortsatt varierende praksis med hensyn til når studentene får evalueringsskjemaene og hvordan fagmiljøene følger opp, samordner og systematiserer det innsamlede evalueringsmaterialet. I 2011 vil det bli arbeidet med å få bedre oversikt over instituttens evalueringsskjsmaene, få innarbeidet et evalueringssårshjul, finne bedre evalueringssformer som kan øke svarprosenten og finne gode løsninger for synliggjøring av evalueringssrapportene til studenter og ansatte.

3.4 Øvrige studiekvalitetstiltak som er gjennomført eller under planlegging. Instituttene bes spesielt omtale pågående eller ferdigstilte PEK³-prosjekter for 2010.

UiB ønsker å utvikle en gjennomgående struktur for alumnusvirsomheten som sikrer at det er et oppfølgingsystem for uteksaminerte kandidater innenfor alle fagmiljø, og lyste på denne bakgrunn ut alumnusmidler på kr 300 000. Fakultetet har fått innvilget kr 161 100 i initieringsmidler til alumnusvirsomhet og vil bidra med tilsvarende egenandel. Fakultetet

³ Program for evaluering og kvalitetsutvikling

ønsker å være en drivkraft i arbeidet med alumnusvirksomheten fremover, og vil sørge for at disse midlene får god anvendelse.

Alle instituttene er i gang med revisjon av læringsutbyttebeskrivelser i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Fakultetet har etablert en arbeidsgruppe med representanter fra alle fagmiljøene som skal drive dette arbeidet. I løpet av våren 2011 skal reviderte læringsutbyttebeskrivelser på programnivå være klare og innen utgangen av våren 2012 skal reviderte læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå være klare. Parallelt med dette arbeidet vil fagmiljøene også diskutere undervisnings- og vurderingsformer.

Fakultetet ønsker å se nærmere på klageaktiviteten i forhold til ressursbruk. En intern gjennomgang av klagesaker ved fakultetet viser at det i studieåret 2009-2010 ble registrert 297 klager på karakterfastsettingen av totalt 9234 avlagte eksamener. Dette tilsvarer en klageprosent på 3,2 %. Av de som klagde var det 2 % som fikk karakteren justert ned en eller flere karakterer, 25 % fikk karakteren justert opp en eller flere karakterer, og 73 % ble stående på samme karakter. Det er stor variasjon mellom andelen som blir justert ned og andelen som blir justert opp. Dette kan trolig forklares ved at kandidatene blir oppfordret til å be om begrunnelse før de klager på karakterfastsettingen. Det er rimelig å anta at en del studenter vurderer begrunnelsen dit hen at det er en reell sannsynlighet for å bli justert ned, og at de dermed velger å ikke klage. Det finnes ikke data som viser i hvilken grad kandidatene ber om begrunnelse før de klager på karakterfastsettingen, men fakultetet vil forsøke å kartlegge dette i neste eksamensperiode.

Institutt for informasjons- og medievitenskap fikk i 2010 tildelt PEK- midler til bruk til et prosjekt som har som formål å styrke den faglig-sosiale integreringen av studentene på bachelorprogrammet i nye medier, et program som har slitt med stort frafall. Tiltaket innebærer en faglig-sosial reise til London i april 2011, der studentene vil få se den nyeste forskningen på fagfeltet *lyddesign for nye medier*. Studentene skal sammen med faglærer dra til konferansen School of Sound og besøke Interaction Lab ved City University of London. Det vil også bli organisert en seminarrekke i forbindelse med turen.

3.5 Internasjonalisering

TYPE	2008	2009	2010
innreisende studenter	217	187	201
utreisende studenter	134	154	191
Totalt	351	341	392

Det er registrert en solid økning i studentmobiliteten ved fakultetet i 2010. Antall innreisende studenter har økt til 201 og er snart på høyde med toppåret 2008. De 22 innreisende studentene i Erasmus Mundus-programmet i systemdynamikk er ikke regnet med i den samlede mobiliteten, og kommer dermed i tillegg.

Fakultetet har et relativt godt tilbud av engelskspråklige emner, særlig på masternivå. Det er likevel viktig i forhold til innreisende studenter å få en større bredde i det engelskspråklige emnetilbudet, særlig på bachelornivå. Flere institutter ser på mulighetene for å utvikle undervisningstilbudet på lavere nivå for å gi et mer tilfredsstillende tilbud til flere grupper innreisende studenter.

Antall utreisende studenter har steget betydelig siden 2008, og økningen har det siste året vært på 37 studenter. Dette er et klart uttrykk for at instituttens satsing på studieopphold i utlandet for bachelor- og masterstudenter har lyktes. Gjennom orienteringsmøter, veiledning og faglig fokus har utveksling blitt en integrert del av utdanningstilbudet ved de fleste

instituttene. Det drives et betydelig arbeid på instituttene for å synliggjøre den internasjonale dimensjonen gjennom bedre og mer faglig- og administrativt kvalitetssikrede utvekslingstilbud både på bachelor- og masternivå. Flere institutter har satt i gang utvikling av emnepakker for utveksling. Dette gjøres i samarbeid med forskerne og forskergruppene. En annen form for internasjonal mobilitet i studiene skjer gjennom feltarbeid. Ved flere studieprogrammer er dette en obligatorisk og integrert del av studiet. Denne type aktivitet bør synliggjøres bedre som en viktig del av det internasjonale feltet.

Koplingen mellom forskning og utdanning i forhold til utvekslingsopphold og øvrige aktiviteter innen det internasjonale utdanningsfeltet vises bl.a. gjennom bruken av de ulike aktivitetene innenfor Erasmus-programmet, som ansatt- og læremobilitet, samt samarbeid om felles undervisningsopplegg på ulike nivå. Et felles komparativt masterstudium i geografi på nordisk nivå er under planlegging. Dette samarbeidet er også forankret gjennom forskningssamarbeid.

Et annet eksempel på slik kopling er de to tilrettelagte utvekslingsprogrammene for bachelorstudenter i Bolivia og Fudan/Yunnan i Kina, som kombinerer forskningssatsinger innen sosialantropologi og godt tilrettelagte utvekslingsopplegg for BA-studenter ved samarbeidsuniversiteter i flere verdensdeler. Samarbeidet gir også grunnlag for økt rekruttering til master- og doktorgradsstudier ved fakultetet.

Fakultetet tilbyr fire engelskspråklige masterprogrammer som rekrutterer internasjonale studenter. Vel 60 % av studentene er finansiert gjennom kvoteprogrammet. SV-fakultetet forvalter rundt en tredjedel av de 150 kvotene som UiB har fått tildelt. Kvotestudentene rekrutteres fra samarbeidsinstitusjoner der forskningsmiljøene har aktive samarbeidsrelasjoner, bl.a. med tilknytning til tidligere NUFU-prosjekter. Med bakgrunn i dette samarbeidet er det også etablert tre nyere prosjekter gjennom NOMA-programmet, både i Afrika og Asia. I tillegg tilbys ett Erasmus Mundus program i systemdynamikk. Det er nylig søkt om deltakelse i nok et Erasmus Mundus program fra 2012.

4. Oppsummering

Etter en helhetsvurdering av resultatdata for 2010, foreslår fakultetsledelsen i vedlagte tabell opptaksrammer for studieåret 2012/2013. Fakultetsstyret vedtok i møte 11.12.07 (sak 43/2007) at fakultetet skal vektlegge kriteriene kandidatproduksjon, studiepoengproduksjon, søkertall og minimum forsvarlig kullstørrelse ved justering av opptaksrammene for det enkelte studietilbud. Justeringen av opptaksrammer er gjort i henhold til disse kriteriene.

Basert på diskusjonene i utdanningsmeldingen, peker det seg ut noen viktige utfordringer som fakultetet ønsker å følge opp videre i studieåret 2011/2012:

Arbeidslivsrelevans

Fakultetet ønsker å følge opp arbeidet med å synliggjøre SV-utdanningenes arbeidslivsrelevans. Dette vil skje på flere ulike arenaer: gjennom videre dialog med arbeidslivspanelet, utvikling av alumnusarbeidet og gjennom en utvikling av læringsutbyttebeskrivelsene.

Evalueringsarbeid

Fakultetet vil ha en grundig gjennomgang av evalueringspraksis. Det vil bli innført et evalueringsårshjul og utviklet evalueringsformer som kan øke svarprosenten. Vi vil sørge for at evalueringsrapportene blir bedre tilgjengelig og synlige for studenter og ansatte.

Eksamensarbeid

Kartleggingen av eksamensarbeidet ved fakultetet skal videreføres. Gjennomgangen viser at det blir brukt vesentlige økonomiske og personalmessige ressurser på å tilby eksamener med

lavt eller intet oppmøte og som gir få studenter anledning til å oppnå et bedre resultat. Fakultetet ønsker en grundig gjennomgang av rutiner for oppmelding og "avmelding", og en grundig vurdering av hvorvidt vi tilbyr for mange eksamener.

Forskningsbasert utdanning

Det er et viktig prinsipp for det samfunnsvitenskapelige fakultet at studietilbudet er forskningsbasert. I alle fagmiljø er studentene en naturlig og integrert del av forskningsmiljøet. En gjennomgang av omfanget av forskningsbasert utdanning høsten 2010 viser at studentene blir presentert for forskning på ulike måter. Fakultetet vil legge til rette for utvikling av flere former for forskningsbasert utdanning fremover, slik at ulike former for studentaktiv forskning blir utprøvd og synliggjort.

Frafall

Fakultetet ser frafall som en utfordring som må undersøkes grundigere fremover. Denne våren er vi i gang med særskilt kartlegging av frafall og intern mobilitet.